

יום כיפור

סליחה ועוד משהו

החסידים התבוננו במתרחש בפיות פעורים. בבית מדרשו של האדמו"ר רבי שלום רוקח מבעלזא זצ"ל, ישב לו הרשל, חייט העיירה. למולו ניצבו שתי כוסות משקה אלכוהולי משובח והוא שותה אותן בזו אחר זו, תוך שהוא מאחל "לחיים" למישהו עלום ועיניו בורקות משמחה.

מכיון שבגמרא מובא שאסור לשתות שתי כוסות בזו אחר זו וזה נראה כגרגרנות, היו החסידים סבורים שעל מעשה כזה יכעס הרבי מאוד, אך להפתעתם, פני הרבי הפיקו אותות שביעות רצון והנאה מרובה ממעשהו של החייט. כאן כבר היו בטוחים כל הנוכחים שמדובר בצדיק נסתר שהשכיל להסתיר את עצמו מעיני הכל וסודות עליונים יש במעשיו.

כשיצא הרשל מבית המדרש דלקו החסידים בעקבותיו, ותוך שהם מסדירים את נשימתם פנו אליו: "יאמר לנו רבינו, מה...?" הרשל קטע אותם נחרצות: "רבינו!?! אני??? בוודאי טועים אתם.!" אבל החסידים התעקשו: "בעינינו ראינו כמה נהנה האדמו"ר מהמעשה המוזר שעשית לנגד עיניו במקום שיגער בך על חוסר הדרך-ארץ, בטוחים אנו שצדיק נסתר אתה."

הרשל הניף ידו בביטול ונענה: "אספר לכם מה ראיתם, למרות שבוש אני ממעשיי." וכך סיפר בתמימותו: "לפני מספר חודשים שמתי לב שמאזן ההכנסות שלי יורד ולעומתו מאזן ההוצאות מזנק בחדות מעלה. פניתי אפוא לבורא עולם והודעתי לו חד משמעית שאם אינו מקיים את המוטל עליו כראוי, דהיינו - לפרנס אותי ואת ילדיי, הריני רואה עצמי פטור מחובותיי כלפיו."

"הפסקתי להתפלל מנחה וערבית, שיעור הדף היומי ירד מהפרק, ולעיתים אף התרתי לעצמי לשנוא אחרים ולקנא... מהר מאוד נוכחתי לדעת שלא טוב עשיתי כשהחלטתי להיות 'ברוגז' עם בורא עולם, פרנסתי הוסיפה להתדרדר ומוצא מכובד אין באופק. החלטתי להשלים עם בורא עולם - אני אחזור לקיים מצוות ופרנסתי תחזור לתקנה."

"וכך היה. אבא שבשמים התרצה להתפייס עמי וחזר לקיים את חלקו בעסקה. על סולחה כזו צריכים לשתות "לחיים", ומכיון שבורא עולם לא נטל מידי את כוס המשקה לשתות עמי, שתיתי אני אף עבורו..."

כולנו רוצים להיחתם לשנה טובה ביום הכיפורים ושאינו הרחמן יסלח על חטאינו. האם הסליחה לכשעצמה מספיקה? הבה נדפדף מעט בפרקי העבר של חומש בראשית ונלמד קטע קטן מתוכו:

אברהם אבינו נאלץ בשל הרעב לרדת לארץ גרר, הוא מבקש משרה שתאמר שהיא אחותו על מנת שלא יהרגו

אותו ויקחו אותה לאשה. אבימלך, מלך פלישתים, אכן לוקח את שרה לארמונו, אך מכה חמורה פוקדת את כל יושבי הארמון - שרים כעבדים: איש מהם אינו יכול להיפנות לנקביו... רופאי הארמון נלאו למצוא תרופה למחלה הפתאומית ובלילה חולם אבימלך חלום:

אלוקים מתגלה אליו ואומר לו ששרה היא אשת איש. לא זו בלבד, היא אשתו של אדם צדיק ובעטיו באה עליהם הצרה הזו. אלוקים מצווה אותו: "השב אשת האיש כי נביא הוא ויתפלל בעדך וחייה!" ולמה הוצרך הקב"ה לומר לאבימלך שאברהם הוא 'נביא'? רש"י משיב: "וידוע שלא נגעת בה, לפיכך יתפלל בעדך."

יום כיפור

אבימלך אכן קם בבוקר ומבקש את סליחתו של אברהם ומתנצל שלא ידע ששרה היא אשתו, ורק מפני שאמרו לו שאחותו היא - לקחה אליו. אברהם כמובן סולח, אך כאן מוסיף אבימלך לתת לאברהם צאן ובקר עבדים ושפחות.

מדוע? כותב רש"י: "כדי שיפייסו ויתפלל עליו."

וכאן צריכים לעצור לרגע. אם אבימלך ביקש סליחה ואברהם סלח, מה פרץ הנדיבות שתקף את אבימלך לחלק כסף וזהב? הרי ברור שאברהם יסלח לו גם בלי זה, כמו שכתב רש"י שהוא נביא ויודע שאבימלך לא עשה מאומה לשרה.

מבאר רבי ירוחם ליבוביץ ממיר: בין סליחה לפיוס יש הבדל. הסליחה באה כאשר אינני יודע אם פגעת באדם, או כשמדובר בפגיעה קלה מאוד. לעומת זאת, כאשר ברור לי שפגעת בו - עלי לפייסו! הפיוס הוא חובה כחלק מתהליך התשובה ואין די בכך שהאדם יאמר 'סלחתי'.

אלו שצמים ועושים תשובה ביום הכיפורים זוכים לכפרה ודאית. אולם מדברי רבי ירוחם למדנו שחובה לפייס את אבינו שבשמים על הצער שגרמנו לו בעוונותינו, ואין די בכך שנכה על חטא ונאמר: "חטאנו, עווינו, פשענו." מהחייט התמים שפייס את אביו, במושגיו שלו, נלמד שיש צורך בפיוס כזה שיגרום נחת רוח בשמי מרומים.

כל שנותר לנו הוא רק לחשוב: איזה פיוס ישמח אבינו הרחמן לקבל מכל אחד מאיתנו.